

توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال پنجم، شماره‌ی ۲، تابستان ۹۳

نگرش اعضای هیأت علمی به موانع انجام مطالعات پژوهش در آموزش در دانشگاه علوم پزشکی چهرم در سال تحصیلی ۱۳۹۱

عاطفه کرم‌زاده: کارشناس مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی چهرم،
چهرم، ایران

عباس احمدی و سمه جانی: عضو هیأت علمی، مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی،
دانشگاه علوم پزشکی چهرم، چهرم، ایران.

راضیه زاهدی*: کارشناس مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی چهرم،
چهرم، ایران.

چکیده: بررسی موانع پژوهشی در هر رشته‌ی علمی اهمیت خاصی دارد و می‌تواند ضعف و کمبودهای آن رشته را نمایان نماید. این مطالعه به منظور تعیین دیدگاه اعضای هیأت علمی در ارتباط با موانع انجام تحقیقات پژوهش در آموزش انجام گرفت. طی یک مطالعه‌ی توصیفی - مقطعی و با استفاده از پرسشنامه خودساخته و ساختار یافته روا و پایا، نظر ۵۰ نفر از اعضای هیأت علمی با نمونه‌گیری به روش سرشماری درباره موانع فردی و سازمانی پژوهش مورد ارزیابی قرار دادیم. یافته‌ها نشان داد، مهمترین موانع فردی در انجام تحقیقات آموزشی: تمایل و علاقه بیشتر به تدریس نسبت به انجام این تحقیقات ۵۰ نفر (۱۰۰٪)، عدم علاقه به انجام آن ۴۷ نفر (۹۴٪) و اهمیت بیشتر کارهای درمانی ۴۴ نفر (۹۳٪)، موانع سازمانی: در نظر گرفتن مطالعات پژوهش در آموزش در سطح دوم تحقیقات ۴۵ نفر (۹۳٪)، تمایل کم مسؤلان نسبت به این تحقیقات ۴۴ نفر (۹۱٪) و کمبود نیروهای مشاوره‌ای متخصص ۴۵ نفر (۹۱٪) از مهمترین موانع مؤثر بر اجرای آن بوده است. میانگین نمره‌ی موانع فردی (۷۲/۲ ± ۹/۹) با اختلاف کاملاً معناداری بالاتر از موانع سازمانی (۶۳/۱ ± ۹/۰۲) بوده است. ($P < 0.001$) مهمترین موانع فردی و سازمانی در بررسی حاضر، نداشتن رغبت و انگیزه‌ی کافی در انجام این مطالعات بوده، که ممکن است کاربردی کردن نتایج این مطالعات و اخذ امتیازات ویژه جهت اعضا هیأت علمی فعال در این امور راهکاری در جهت افزایش انگیزه آنان باشد و با توجه به بالا بودن میانگین نمرات فردی و سازمانی می‌توان نتیجه‌گیری کرد، در جهت افزایش کمی و کیفی، نیاز به انجام مداخلات بنیادی و توجه خاص مسؤلان به این امر بوده تا بستر مناسب انجام آن فراهم شود.

واژگان کلیدی: اعضای هیأت علمی، موانع تحقیق، آموزش پزشکی.

*نویسنده‌ی مسؤل: کارشناس مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی
چهرم، چهرم، ایران.

(Email: zahedi_razieh@yahoo.com)

مقدمه

تعداد ۹ طرح و سال ۹۰ تعداد ۸ طرح، از طرفی نیز در ارائه گزارش نهایی تأخیر داشته و موضوع طرح‌های تصویب شده سمت وسوی خاصی ندارد که با توجه به افزایش روز افزون تحقیقات، آمار بسیار کمی است. یکی از راه‌های به‌دست آوردن و رسیدن به سطح بالای آموزشی، تحقیق در آموزش بوده که با وجود افزایش اعتبارها و امکانات لازم برای تحقیق همچنان تعداد تحقیقات در این زمینه در دانشگاه علوم پزشکی جهرم کم می‌باشد، که می‌تواند ناشی از وجود موانعی برای انجام این پروژه‌ها باشد. تحقیقات قبلی بعضی از موانع را نبود نگرش مثبت مدیران اجرایی نسبت به تحقیقات پژوهش در آموزش، مشغله‌ی کاری زیاد (بلند، ۱۹۹۷)، در نظر گرفتن این تحقیقات توسط اساتید در سطح دوم تحقیقات (طالبی، ۲۰۰۲)، عدم تخصیص واحد پژوهشی مجزا برای تحقیق و ایجاد انگیزه لازم دانسته‌اند (فلاح، ۲۰۰۵). برخی از تحقیقات دیگر مهم‌ترین موانع را نبود سرمشق‌های لازم در تحقیقات دانسته‌اند (سبزواری، ۲۰۰۰). با توجه به موارد فوق، هدف ما تعیین علل عدم انجام تحقیقات پژوهش در آموزش از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی جهرم می‌باشد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش به روش توصیفی مقطعی در سال ۱۳۹۱، جامعه مورد بررسی اساتید شاغل در دانشگاه علوم پزشکی جهرم بوده‌اند، که نمونه‌گیری به روش سرشماری بر روی کلیه اعضای هیأت علمی که جمعاً ۵۰ نفر (اساتید علوم پایه، بالینی و پرستاری) بوده‌اند، انجام گرفت. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه خود ساخته و ساختار یافته که شامل سه بخش اطلاعات دموگرافیک (سن، جنس، رتبه علمی، پست سازمانی و سابقه تدریس)، موانع فردی در انجام این مطالعه که شامل ۱۹ سؤال دو گزینه‌ای (بلی - خیر) و موانع سازمانی - اداری که مشتمل بر ۲۱ سؤال چهار گزینه‌ای لیکرت (بی‌تأثیر، کم تأثیر، مؤثر و خیلی مؤثر) بود، جمع‌آوری گردید. روایی پرسشنامه به روش محتوایی با نظر ۳ نفر از اساتید مورد تأیید قرار گرفت و پایایی درونی پرسشنامه با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۸ بوده است. آموزش لازم به همکارانی که وظیفه توزیع پرسشنامه‌ها و پی‌گیری آن را به عهده داشتند درخصوص نحوه تکمیل پرسشنامه ارائه گردید. پرسش‌نامه‌ها با مراجعه به محل فعالیت اعضاء جامعه آماری، تکمیل و جمع‌آوری شد. به سؤالات لیکرت نمره‌ای از یک تا ۴ و به سؤالات بلی - خیر نمرات یک تا دو تعلق گرفت و با توجه به متفاوت بودن تعداد سؤالات هر بخش و مجموع نمرات کسب شده، جهت یکناس سازی نمره‌ی کل در بخش‌های مختلف و قابل مقایسه بودن

منابع متعددی برای کسب علم وجود دارد، ولی تحقیق قابل اعتمادترین منبع برای کسب دانش می‌باشد (فرمانبر، ۲۰۰۵). دانشمندان تحقیقات را یکی از محورهای کلیدی در امنیت ملی کشورها دانسته و بر این باورند پیشرفت در هر زمینه به پژوهش و برنامه‌ریزی دقیق نیاز دارد (عبادی‌فر، ۲۰۰۶). یکی از مهمترین نگرانی‌ها و دغدغه‌های نظام آموزشی عملکرد پژوهشی اعضای هیأت علمی بوده که یکی از معیارهای اصلی برون‌داد دانشگاه می‌باشد. بنابراین اهمیت وظایف فوق در پیشرفت و توسعه یک دانشگاه غیر قابل انکار است (رینگستد، ۲۰۱۱). پژوهش، ارتقای آموزشی و فرهنگ به هم وابسته‌اند و برای اینکه در تمامی این سطوح بالاخص آموزش که برای افزایش ارتقاء علمی دانش آموخته‌گان لازم می‌باشد پیشرفت حاصل شود نیاز به تحقیقاتی بوده تا در ارتباط با مسائل علمی مرتبط با آموزش پزشکی اطلاع کسب شود (عبادی‌فر، ۲۰۰۶). البته قابل ذکر است که امروزه روش‌هایی در ارائه راهکارهایی برای دستیابی به رویکردهای تحقیق در آموزش و مشکلات و ایده‌های نو، وجود دارد. تحقیقات در آموزش تنها یک رویکرد سطحی بر آموزش نیست، بلکه باید به گونه‌ای باشد که سیر تحقیقات در این زمینه را در آینده نزدیک افزایش دهد و منجر به تحول در روند و توسعه آموزشی شود (دالمانس، ۲۰۱۰؛ یاریس، ۲۰۱۱؛ یزدی مقدم، ۲۰۰۸؛ گزارش مرکز مدیریت، ۱۹۹۸).

مطالعات پژوهش در آموزش تفاوتی با تحقیقات دیگر در علوم مختلف مانند میکروبیولوژی و علوم پایه ندارد و مراحل نوشتن پروپوزال و طرح تحقیقاتی نیز مانند مطالعات دیگر می‌باشد از طرفی پایش در زمینه‌ی تحقیق در آموزش باعث ایجاد ایده‌های نو در روند آموزش شده که دیدگاه‌های قدیمی را به چالش کشیده تا مطالعات عمیق‌تری در ارتباط با آموزش به دست آید (ظلی، ۱۹۹۵). مطالعات پژوهش در آموزش در دانشگاه علوم پزشکی جهرم با وجود گسترش مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی (EDC) و استفاده از ابزارهای لازم (کارگاه‌های آموزشی، کارگاه روش تحقیق) برای ارتقای دانشجویان و اساتید در کیفیت آموزش و تشویق آن‌ها به انجام مطالعات پژوهش در آموزش، ولی همچنان کمبودهایی وجود دارد. به طوریکه که از سال ۱۳۸۷ کمیته‌ی پژوهش در آموزش در EDC فعال شده است اما با این حال به اندازه‌ی کافی این تحقیقات صورت نمی‌گیرد به طوریکه از سال ۸۷ تاکنون تنها ۳۲ طرح تحقیقاتی در این زمینه تصویب شده (سال ۸۷ تعداد ۷ طرح، سال ۸۸ تعداد ۸ طرح، سال ۸۹

جدول ۲: موانع فردی مؤثر بر انجام تحقیقات آموزشی از دیدگاه اعضا هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۱

ردیف	موانع فردی	بلی		خیر	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	تمایل و علاقه بیشتر به تدریس آموزشی نسبت به پژوهشهای مرتبط با آموزش	۵۰	۱۰۰	۰	۰
۲	عدم علاقه به تحقیقات مربوط به مسائل آموزشی	۴۷	۹۴	۳	۶
۳	اهمیت بیشتر کارهای درمانی نسبت به اینگونه تحقیقات آموزشی	۴۴	۹۳/۷	۳	۶/۳
۴	میزان تدریس زیاد	۴۶	۹۲	۴	۸
۵	کمبود وقت برای ایده های جدید	۴۶	۹۲	۴	۸
۶	اهمیت کمتر این تحقیقات نسبت به تحقیقات بالینی	۴۴	۹۱/۶	۴	۸/۴
۷	آشنا نبودن با اصول و روشهای مطالعه این تحقیقات	۴۵	۹۰	۵	۱۰
۸	آگاهی از عدم کاربردی بودن و استفاده از این تحقیقات در دانشگاه	۴۵	۹۰	۴	۸
۹	مهارت ناکافی در انجام تحقیقات پژوهش در آموزش	۴۴	۸۹/۸	۵	۱۰/۲
۱۰	درآمد کمتر از تحقیقات پژوهش در آموزش نسبت به تحقیقات آزمایشگاهی و بالینی	۴۴	۸۸	۶	۱۲
۱۱	امکان عدم جابجایی مقاله از نتایج حاصل از اینگونه تحقیقات	۴۳	۸۶	۷	۱۴
۱۲	اطلاعات ناکافی در ارتباط با سایت های و زورنالهای تخصصی مربوط به تحقیقات مرتبط با آموزش	۳۹	۸۴	۱۱	۱۶
۱۳	آشنایی ناکافی با اطلاعات موجود در ارتباط با این تحقیقات در دانشگاههای علوم پزشکی کشور	۴۲	۸۴	۸	۱۶
۱۴	عدم آگاهی از اولویت های پژوهشی تحقیقات پژوهش در آموزش	۴۱	۸۲	۹	۱۸
۱۵	مشغولیت خانوادگی و اجتماعی خارج از دانشگاه	۴۰	۸۱/۶	۹	۱۸/۴
۱۶	نداشتن انگیزه لازم و مناسب	۳۶	۷۳/۲	۱۳	۲۶/۵
۱۷	آشنا نبودن با قوانین و مقررات اداری در خصوص انجام مطالعات پژوهش در آموزش	۲۷	۵۵/۱	۲۲	۴۴/۹
۱۸	عدم آگاهی از مزایای این تحقیقات در سطح دانشگاه	۲۵	۵۰	۲۵	۵۰

موانع مهم سازمانی در اجرای این تحقیقات شامل: ۱- در نظر گرفتن مطالعات پژوهش در آموزش در الویتی پایینتر از سایر پژوهشها، ۲- تمایل کم مسؤولان نسبت به این تحقیقات ۳- کمبود نیروهای مشاوره ای متخصص از مهمترین موانع سازمانی مؤثر بر اجرای تحقیقات آموزشی بوده است.

جدول ۳: موانع سازمانی مؤثر بر انجام تحقیقات آموزشی از دیدگاه اعضا هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۱

ردیف	موانع سازمانی	بی تأثیر و کم تأثیر		مؤثر و خیلی مؤثر	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	در نظر گرفتن مطالعات پژوهش در آموزش در سطح دوم تحقیقات	۳	۶/۳	۴۵	۹۳/۷
۲	تمایل کم مسئولین نسبت به کاربردی کردن نتایج تحقیقات پژوهش در آموزش	۴	۸/۴	۴۴	۹۱/۶
۳	کمبود و ضعیف بودن نیروهای مشاوره ای متخصص	۵	۸/۴	۴۵	۹۱/۶
۴	ارائه راهکارهای سطحی مدیران در مورد تحقیق	۶	۱۲/۵	۴۲	۸۷/۵
۵	ناآشنایی مسئولین مربوط به اهمیت نتایج این تحقیقات در ارتقا سطح دانشگاه	۶	۱۲/۸	۴۱	۸۷/۲
۶	عدم توجه مدیران به اهمیت مطالعات پژوهش در آموزش	۷	۱۴/۳	۴۲	۸۵/۷
۷	فردگمی فعالیت در بخش آموزش	۸	۱۶/۶	۴۰	۸۳/۴
۸	وجود نگرش منفی نسبت به این تحقیقات در بین مدیران و مسئولین	۸	۱۶/۷	۴۰	۸۳/۳
۹	تراکم برنامه های تدریس	۹	۱۸/۴	۴۰	۸۱/۶
۱۰	وجود نگرش منفی نسبت به این تحقیقات	۹	۱۸/۸	۳۹	۸۱/۳

نمره ی کل هر بخش با بخش دیگر، مجموع نمرات در هر بخش از ۱۰۰ محاسبه شد. برای گزارش و تفسیر بهتر نتایج، در زمان تحلیل، گزینه های کم تأثیر و بی تأثیر ادغام و گزینه های مؤثر و خیلی مؤثر نیز جداگانه با یکدیگر ادغام شده اند. تحلیل نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ی ۱۱/۵ انجام شد، شاخص های توصیفی و مرکزی محاسبه و اختلاف نمره ی موانع فردی و سازمانی برحسب متغیرهای دموگرافیک پس از بررسی نرمال بودن توزیع داده ها با استفاده از آزمون کولموگراف اسمیرنوف از آزمون تی تست و آنالیز واریانس انجام گرفت.

یافته ها

در بررسی انجام شده بر روی ۵۰ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی، اکثریت اساتید شاغل مرد (۷۷٪) بوده و از نظر رتبه ی علمی ۶۶٪ استادیار و در بیشتر موارد (۳۶/۷٪) سابقه ی کار ۴ تا ۶ سال داشته اند.

جدول ۱: توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۱

ردیف	متغیر	تعداد	تعداد	تعداد
۱	جنسیت	زن	۱۲	۲۳
	مرد	۳۸	۷۷	
۲	رتبه علمی	مربی	۱۴	۲۸
	استادیار	۳۳	۶۶	
	دانشیار	۳	۶	
۳	سابقه کار	۱-۳ سال	۱۱	۲۲/۴
		۴-۶ سال	۱۸	۳۶/۷
		۷-۹ سال	۱۱	۲۲/۴
		۱۰ سال و بیشتر	۹	۱۸/۴

میانگین \pm انحراف معیار نمره ی کل موانع فردی و سازمانی $67/8 \pm 8/5$ ، موانع فردی $9/9 \pm 72/2$ و موانع سازمانی $9/02 \pm 63/1$ بوده است، نمره ی موانع فردی به طور کاملاً معناداری بالاتر از نمره ی موانع سازمانی بوده است. ($P < 0.001$) و از نظر جنسیت، رتبه علمی، سابقه کار و پست سازمانی اختلاف معناداری بین نمرات فردی و سازمانی و نمره کل در بین گروهها وجود نداشت. نتایج نشان داد که مهمترین موانع فردی در انجام تحقیقات آموزشی سه عامل: ۱- تمایل و علاقه بیشتر به تدریس نسبت به انجام تحقیقات آموزشی می باشد، ۲- عدم علاقه به تحقیقات مربوط به امور آموزشی، ۳- اهمیت بیشتر کارهای درمانی، که جزئیات آن به تفصیل در جدول شماره ۲ آمده است.

و به همین دلیل اکثر اعضای هیأت علمی شاغل در دانشگاه‌های علوم پزشکی، در کشورهای در حال توسعه وقت کافی برای انجام تحقیقات در جهت بهبود امور آموزشی ندارند (گزارش مرکز مدیریت، ۱۹۹۸). در بررسی حاضر نیز بیش از ۹۰ درصد از اساتید میزان تدریس زیاد را یکی از علل عدم انجام این تحقیقات ذکر کرده‌اند، لازم است مسؤولان در این خصوص تدابیری اتخاذ کرده، زیرا تنها با تأمین زیر ساخت‌ها می‌توان بستر انجام این نوع تحقیقات را فراهم کرد. در برخی تحقیقات کمبود وقت و مشغله زیاد و مهمتر بودن مطالعات درمانی نسبت به تحقیقات در زمینه آموزش از جمله موانع شخصی بودند (فلاح، ۲۰۰۵)، (سبزواری، ۲۰۰۰)، (سرشتی، ۲۰۱۰). در بررسی حاضر نیز کمبود وقت جز ۵ آیتم اول موانع فردی در انجام این نوع تحقیقات بوده است. نکته مهم دیگری که سایر مطالعات نیز روی آن تأکید داشتند عدم انگیزه و علاقه کافی برای انجام پژوهش در زمینه آموزش می‌باشد (سالم صافی، ۲۰۰۹)، (دندار، ۱۹۹۸) که مشابه نتیجه مطالعه‌ی ما می‌باشد. برای این امر مهم باید شرایط را برای ایجاد انگیزه و علاقه اعضای هیأت علمی جهت انجام تحقیقات آموزشی و دانش‌پژوهی افزایش داد، که از جمله پیشنهادات مناسب جهت بهبود این کار می‌تواند کاربردی کردن نتایج این پژوهش‌ها، افزایش حق‌الزحمه و دستاوردهای اعضای هیأت علمی در انجام این تحقیقات و اخذ امتیاز بیشتر جهت این تحقیقات در ایجاد علاقه و افزایش انگیزه اعضای هیأت علوم پزشکی مؤثر باشد. اما بعد از بررسی عوامل شخصی، مهمترین عوامل سازمانی مؤثر بر انجام تحقیقات آموزشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی در نظر گرفتن مطالعات پژوهش در آموزش در اولیتی پایین‌تر از سایر پژوهش‌ها، تمایل کم مسؤولان نسبت به این تحقیقات، کمبود نیروهای مشاوره‌ای متخصص می‌باشند. سالم صافی در سال ۲۰۰۹ عدم دسترسی به نیروهای مشاوره‌ای، کمبود بودجه و ضعف بودن نیروهای مشاوره‌ای در پاسخ‌گویی را از جمله موانع این امر اعلام کرده است. سایر مطالعات نتایج متفاوتی ذکر کرده‌اند، (جعفری و همکاران، ۲۰۰۴) مراحل اداری تهیه لوازم، دریافت مرحله به مرحله بودجه از جمله عوامل بازدارنده بوده است. شاوون و جاهد در تبریز در سال ۲۰۱۲، مهم‌ترین موانع را کم اهمیت دانستن فعالیت‌های پژوهش در آموزش در دانشگاه و پایین بودن تعامل تصمیم‌گیران نظام آموزشی با مراکز تحقیقاتی دانسته‌اند. کریمیان و همکاران در سال ۲۰۱۲ در شیراز عنوان کردند، موانع مالی بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده یعنی گویه‌های مرتبط با پایین بودن درآمد

۱۱	ترغیب کم مسئولین	۹	۱۸/۸	۲۹	۸۱/۲
۱۲	عدم اطلاع رسانی از موضوعات و اولویت‌های این تحقیقات در سطح دانشگاه و کشور	۹	۱۸/۸	۳۹	۸۱/۲
۱۳	معرفی نامناسب و ضعیف این تحقیقات در سطح دانشگاه	۱۰	۲۰/۹	۳۸	۷۹/۱
۱۴	نداشتن امتیاز کافی این تحقیقات در ارتقا علمی	۱۲	۲۵/۵	۳۵	۷۴/۵
۱۵	کمبود کارشناسان خبره در زمینه پژوهش در آموزش	۲۰	۴۰/۸	۲۹	۵۹/۲
۱۶	عدم تخصیص واحد درسی برای این تحقیقات	۳۱	۶۲/۲	۱۸	۳۶/۸
۱۷	عدم همکاری کافی و مناسب مسئولین و سازمانهای اداری	۳۲	۶۶/۷	۱۶	۳۳/۳
۱۸	ملاحظات غیر معمول و خارج از ضوابط در تصویب طرح	۳۴	۷۰/۹	۱۴	۲۹/۱
۱۹	تیب و سطح دانشگاه علوم پزشکی جهرم	۳۵	۷۱/۴	۱۴	۲۸/۶
۲۰	ارتباط کم با مراکز و سمینارهای تحقیقاتی در خارج و داخل کشور	۳۷	۷۵/۵	۱۲	۲۴/۵
۲۱	در نظر نگرفتن زمان قانونی برای تطبیق در حین وقت‌آهاری	۳۷	۷۵/۵	۱۲	۲۴/۵

بحث و نتیجه گیری

تحقیقات پژوهش در آموزش می‌تواند نقش به‌سزایی در ارتقاء دانشگاه‌ها و کیفیت تدریس اساتید و تشویق آن‌ها به استفاده از روش‌های نوین تدریس داشته باشد، با توجه به پایین بودن تعداد تحقیقات پژوهش در آموزش در دانشگاه علوم پزشکی جهرم، لذا بر آن شدیم تا موانع انجام این نوع تحقیقات را از دیدگاه اساتید جويا شویم. در بررسی یافته‌های مطالعه مهمترین موانع فردی مؤثر بر انجام تحقیقات آموزشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی به ترتیب: تمایل و علاقه بیشتر به تدریس نسبت به انجام تحقیقات آموزشی، نداشتن علاقه به تحقیقات مربوط به امور آموزشی، اهمیت بیشتر کارهای درمانی نسبت به تحقیقات آموزشی می‌باشد. در مطالعه‌ی فرمانبر و عسکری در سال ۲۰۰۳ در خصوص موانع تحقیق در اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، مهمترین موانع شخصی-اجتماعی در انجام این تحقیقات عدم وجود جو مناسب فکری-روانی و حمایت معنوی مناسب بوده است. اگر مسؤولان دانشگاه از اهمیت تحقیقات آموزشی در پیشبرد بهتر و کارآمدتر اهداف آموزشی آگاه باشند، تمایل بیشتری نسبت به انجام این نوع مطالعات نشان خواهند داد. بنابراین می‌توان با برگزاری کارگاه‌های توجیهی و برنامه‌های آموزشی در این راستا، علاقه اعضای هیأت علمی نسبت به این نوع تحقیقات را بیشتر و آموزشی کارآتر داشته باشیم، زیرا با افزایش علاقه، انگیزه آن‌ها در استفاده از روش‌های جدید آموزشی و تعیین نقاط قوت و ضعف روش‌های آموزش مورد استفاده بیشتر شده و در نهایت منجر به اصلاح نقاط ضعف و ارتقاء کیفیت برنامه‌های آموزشی منجر خواهد شد. نتایج پژوهش‌های دیگر در این زمینه نشان می‌دهد که درصد قابل توجهی از وقت اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی صرف تدریس و ارائه خدمات بالینی می‌شود

بر اساس یافته‌های این تحقیق به نظر می‌رسد که از نظر جنسیت، رتبه علمی، سابقه کار و پست سازمانی اختلافی بین میانگین نمرات عوامل فردی و سازمانی و نمره کل در بین گروه‌ها وجود نداشت، عدم وجود اختلاف بین نمرات موانع فردی و سازمانی براساس جنسیت، رتبه علمی و سابقه کار در پژوهش حاضر ممکن است به دلیل حجم پایین نمونه‌های مورد مطالعه باشد که اختلافی بین نمرات بر اساس عوامل زمینه‌ای مشاهده نشده است.

References

Baland, K 1997, Characteristics of a productive research environment. *Rahyaf J*, Vol.15, Pp. 72-7.

Dolmans, D.H.J.M, Vander Vleuten, C. P 2010. Research in medical education. *practical impact on medical training and future challenges. GMS Z med Ausbild*, Vol.27, No.2, Pp.34.

Dundar, H, Lewis, D. R 1998, Determinants of research productivity in higher education. *Res Higher Educ*, Vol.39, No.6, Pp.607-631.

Ebadifar, A, Mohammadi, M.R, Valaee, N 2006, Assessment of research performance and educational research needs of Iran's Dental schools-2004. *J Dental Med Tehran Univ Med*, Vol.18, No.4, Pp.95-101.

Fallah, M, Houshmand, B, Joneidijafari, A, et al 2005, Knowledge, attitude and research ability of general physicians and dentists graduated from Hamadan University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ*, Vol.5, No.2, Pp.139-147

Farmanbar, R, Asgari, F 2005, Study of constraining factors of research from the viewpoint of faculty members in Guilan University of Medical. *J Med Fac Guilan Univ Med Sci*, Vol.14, No.54, Pp.84-91.

Hoseny Shavoun, A, Jahed, H.A 2012, The viewpoint of faculty members on research obstacles at Tabriz University. *J Sci Tech Policy*, Vol.4, No.4, Pp.49-95.

Institute, S.M 1998, Leaders of the country's education system: Management first level.

حاصل از فعالیت تحقیقاتی و مشکل و طولانی بودن روند تهیه مواد بالاترین میانگین را در موانع سازمانی داشته است. سبزواری در سال ۲۰۰۰ مقررات اداری و نبودن بودجه را از جمله عوامل بازدارنده برشمرد. کریمی و همکاران در زاهدان در سال ۲۰۱۱ مهم‌ترین موانع را عدم وجود نظام متمرکز تحقیقاتی، عدم همکاری دانشگاه‌های اجرایی، پیچیدگی امور اداری و تعدد مراکز تصمیم‌گیری ذکر کرده است. کریمی و همکاران در ۲۰۱۲ نیز در بررسی موانع و چالش‌های پژوهش دانشگاه‌های علوم پزشکی موانع مالی را مهم‌ترین مانع در انجام تحقیقات عنوان کرده‌اند.

از دیگر موانع مهم سازمانی در انجام این نوع تحقیقات، در نظر گرفتن مطالعات پژوهش در آموزش در سطح دوم تحقیقات و تمایل کم مسؤولین نسبت به کاربردی کردن نتایج تحقیقات پژوهش می‌باشد، کریمی و همکاران در سال ۲۰۱۱ نیز عدم استفاده از نتایج این نوع تحقیقات در جهت ارتقاء کیفیت تدریس و ارزیابی نامناسب عملکرد پژوهشی را به عنوان بیشترین عوامل سازمانی و مدیریتی مطرح کرده است. که باید با برگزاری همایش‌ها و کنگره‌های آموزشی یا در نظر گرفتن تسهیلاتی جهت شرکت اساتید و مسؤولان در این کنگره‌ها مسؤولان مربوطه را از اهمیت انجام این نوع مطالعات آگاه نمود تا از این طریق راهی برای انتشار نتایج تحقیقات انجام شده توسط اساتید ایجاد و زمینه برای کاربردی کردن نتایج این تحقیقات فراهم گردد.

در بیشتر تحقیقات مهم‌ترین موانع، عوامل سازمانی- اداری می‌باشد که بدون تردید توسعه تحقیقات آموزش در دانشگاه‌ها به توان، عزم و اراده مسؤولان و استادان دانشگاه بستگی دارد و تضمین کننده تداوم تحقیقات آموزشی می‌باشد (فرمانبر، ۲۰۰۵)، (ظهور، ۲۰۰۳)، (سرشتی، ۲۰۱۰)، (سالم صافی، ۲۰۱۰). در تحقیق سبزواری در سال ۲۰۰۰ مقایسه نتایج نشان داد که موانع شخصی تحقیقات از نظر اعضای هیأت علمی میانگین بالاتری نسبت به موانع سازمانی دارد، این نتایج همسو با مطالعه حاضر می‌باشد. از نظر اعضای هیأت علمی دانشگاه، تأثیر عوامل شخصی بیشتر از موانع سازمانی در انجام تحقیقات بوده، لذا با توجه به اینکه کلیه آیت‌های مورد بررسی در موانع فردی بیشتر از ۵۰ درصد افراد اتفاق نظر داشته‌اند لازم است در طراحی مداخلات لازم در جهت ترغیب اعضا هیأت علمی در انجام پژوهش‌های آموزشی این موارد در نظر گرفته شود و به مسؤولان مربوطه اطلاع رسانی شود.

- Salem Safy, R, Ashraf Rezae, N, Sadatian, R, et al 2009, EVALUATION of Urmia Medical University Faculty member views about research obstacles. *J Urmia Nurs Midwifery Faculty*, Vol.7, No.3, Pp.142-151.
- Sereshti, M, Kazemian, A 2010, Research barriers from the viewpoint of faculty members and employees of Shahrekord University of Medical Sciences. *Iran J Educ Strateg*, Vol.3, No.2, Pp.51-57.
- Yarris, L.M, Deiorio, N.M 2011, Education research: a primer for educators in emergency medicine. *Academic Emerg Med*, Vol.18, No.2, Pp.27-35.
- Yazdi Moghaddam, H, Moammadi, E 2008, A study to determine the reasons why the results and findings of nursing research have not been applied effectively. *Ofogh-e-danesh, J Gonabad Univ Med Sci Health Serv*, Vol.13, No.4, Pp.66-73.
- Zalee, M 1995, Research in the medical sciences and healthcare. 1st ed. *Tehran: Farhangestan of Medical Sciences, Iran*.
- Zohoor, AR, Fekri, AR 2003, Research barriers: A study of academic staff of the Iran University of Medical Sciences. *Payesh, J Iran Inst Health Sci Res*, Vol.2, No.2, Pp.113-120.
- Jafari, H, Yaghoubi, T, Heidari, J, et al 2004, Ideas of the Mazandaran University of Medical Sciences faculty members towards the internal and external organizational obstacles effective on their research process in 2000. *Sci Res J Fac Nasibeh Nurs Midwifery Mazandaran Univ (shakiba)*, Vol.4, No.7, Pp.13-20.
- Karimi, A, Mehdipour, Y, Mohammadpour, A, et al 2011, Constraining factors of research from the viewpoint of faculty members of Zahedan University of Medical Sciences. *J Health Inform Manag*, Vol.7, NO.4, Pp.467-474.
- Karimian, Z, Sabbaghian, Z, Sedghpour, S.B. et al 2012, Internal obstacles in research activities: faculty members' viewpoints in Shiraz University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ*, Vol. 11, No.7, Pp. 750-762.
- Karimian, Z, Sabbaghian, Z, Sedqpour, S 2012, An investigation of research and knowledge production obstacles and challenges in medical universities. *Higher Educ*, Vol.4, Pp.35-63.
- Ringsted, C, Hodges, B, Scherpbier, A 2011, The research compass: an introduction to research in medical education. *AMEE Guide no. 56. Med Teach*, 33, Pp.695-709.
- Sabzevari, S, Alizadeh, M.S, Aziz Zadeh, et al 2000, The viewpoint of faculty members on research barrier at Kerman University. *J Shahid Sadoughi Univ Med Sci Health Serv*, Vol.8, No.2, Pp.27-18.

Survey of Barriers Factors on Research Studies within Educational Approach from Faculty Members' attitude in Jahrom University of Medical Science

Atefe Karamzade¹

Abbas Ahmadi Vasmejani²

Razieh Zahedi^{1,*}

¹Bachelor of Medical Education Development Center, Medical School , Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

²Faculty member, Director of Medical Education Development Center, Medical School, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

Abstract: Indeed, the effectiveness of research depends on the satisfaction of the society needs. Evaluation of research barriers in any scientific field is essential for considering deficiencies and weaknesses of that approach. Hence, the purpose of this study was to determine the research barriers in education from the view point of faculty members of Jahrom University of Medical Sciences. In this cross-sectional study, Sample of the study consisted of 52 faculty members that have been randomly selected and assessed by a valid and reliable questionnaire. The completed questionnaires were gathered and Data analysis was done by student's T, Chi square, and variance analysis tests and consequently showed the most important individual barriers in educational research were having more interest in teaching rather than research, not interesting in this research and more incentives in performing clinical researches. Organizational barriers included considering the educational research studies at the research secondary level, the lack of both characteristically tendency in performing and enough specialist in this field. Moreover, the mean of organizational barriers was lower than personal barriers ($p < 0.0001$) and there was a significant difference between the mean of organizational ($63/1 \pm 9/02$) and individual barriers ($72/2 \pm 9/9$) and also both groups were essential barriers in educational research. Worth noting that beside them, individual barriers were more significant than organizational one. Finally, reducing these barriers by considering the research official's managers is necessary and so far, it is highly recommended that conducting institutional committees for programming and resolving the problems is suggested.

Keywords: Faculty members, barriers, educational research.

***Corresponding author:** Bachelor of Medical Education Development Center, School of Medicine, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

Email: zahedi_razieh@yahoo.com